

INFORMACIJA
O POSLOVANJU GOSPODARSKIH DRUŽB IN
SAMOSTOJNIH PODJETNIKOV
V OBČINI ČRNOMELJ
V LETU 2018

Črnomelj, 11. 6. 2019

Pripravila: Vesna Fabina

KAZALO

UVOD.....	1
------------------	----------

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2018	3
--	----------

2. Gospodarske družbe	3
------------------------------------	----------

2.1 Število gospodarskih družb.....	3
2.2 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost	4
2.3 Čisti prihodki od prodaje	6
2.4 Sredstva	10
2.5 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb	11
2.6 Povprečne plače.....	12
2.7 Neto dodana vrednost na zaposlenega.....	13

3. Poslovanje samostojnih podjetnikov	15
--	-----------

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število delovno aktivnega in aktivnega prebivalstva v občini Črnomelj po prebivališču in delovnem mestu.....	2
Tabela 2: Indeks delovne migracije za občino Črnomelj	2
Tabela 3: Poslovanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018..	3

KAZALO SLIK

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj	4
Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj	5

Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj od leta 2009	6
Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj od leta 2007	7
Slika 5: Delež prihodkov od prodaje na tujih trgih po velikosti družb.....	8
Slika 6: Gibanje prihodkov od prodaje na tujih trgih gospodarskih družb z območja občine Črnomelj v letih 2010 - 2018.....	8
Slika 7: Prihodki od prodaje na tujih trgih v celotnih prihodkih po velikosti GD za leto 2018	9
Slika 8: Prihodki od prodaje gospodarskih družb občine Črnomelj leta 2018 po dejavnostih...9	
Slika 9: Delež sredstev na dan 31.12.2018 po velikosti družb v občini Črnomelj	10
Slika 10: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)	10
Slika 11: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2018.....	11
Slika 12: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji	13
Slika 13: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega (v 1000 EUR-ih)	14
Slika 14: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009-2018	16
Slika 15: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj.....	17

UVOD

Informacijo o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018 je pripravil Razvojno informacijski center Bela krajina. Podlaga za prikazane podatke so podatki pridobljeni od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve (AJPES) o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov, ki v podatkih zajema poslovni izid in premoženjsko finančni položaj gospodarskih družb (razen tistih, ki so v likvidacijskem ali stečajnem postopku), samostojnih podjetnikov s **sedežem na območju občine Črnomelj**¹ v letu 2018. Podjetniki, ki so po določbah o obdavčitvi dohodkov iz dejavnosti zakona, ki ureja dohodnino, obdavčeni na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, ne predlagajo letnih poročil AJPES, zato njihovi podatki niso vključeni v to informacijo.

Podatki računovodskih izkazov slonijo na nerevidiranih poročilih, kar pomeni, da se še lahko deloma spremenijo. V poročilu so uporabljeni še podatki Zavoda RS za zaposlovanje o brezposelnosti in SURS-a.

Gospodarstvo v občini Črnomelj je že četrto leto v fazi okrevanja, vendar še ne dosega rezultatov pred krizo. Brezposelnost se je od decembra 2017 do decembra 2018 zmanjšala 1,6 odstotne točke. Novembra 2016 je v občini Črnomelj stopnja brezposelnosti padla pod kritično mejo 17 %, ki jo Uredba o izvajanju ukrepov endogene regionalne politike (Uradni list RS, št. [16/13](#) in [78/15](#))² določa kot kritično mejo za določitev problemskega območja z visoko brezposelnostjo, za katere lahko Vlada Republike Slovenije sprejme dodatne začasne ukrepe razvojne podpore.

V občini je poslovalo 611 gospodarskih subjektov, od tega 257 gospodarskih družb. Gospodarske družbe v občini so v primerjavi z letom 2017 v letu 2018 zaposlovale 13 % več ljudi, Prihodke od prodaje so povečale za 17 %, na tujih trgih za 24 % ter povečale sredstva za 13 %. Neto dodana vrednost (v nadaljevanju NDV) na zaposlenega se je povečala za 3,3 %, plače za 2,7 %. Neto čisti poslovni izid gospodarskih družb je bil za 13,3 % večji. Z dobičkom je poslovalo 187 gospodarskih družb. Najpomembnejša je **C predelovalna dejavnost**. V tej dejavnosti je delovalo največ gospodarskih družb (63), zaposlovala je skoraj 45 % ljudi zaposlenih v gospodarskih družbah občine, ustvarila je največ prihodkov od prodaje in prodaje na tujih trgih. Neto dodana vrednost na zaposlenega je v tej dejavnosti nad povprečjem v občini in znaša 35.823 EUR-ov. Ustvarila je tudi največ čistega dobička iz poslovanja.

---

¹ V Informaciji tako niso zajet pomembni zaposlovalci v občini Črnomelj: Družba Akrapovič, Livar, d.d. in drugih, ki nimajo sedeža v občini.

² Na osnovi te Uredbe in Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. [20/11](#), [57/12](#) in [46/16](#)) je bil leta 2011 sprejet Program spodbujanja konkurenčnosti in ukrepov razvojne podpore Pokolpju v obdobju 2011-2016 in Sklep o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemska območja z visoko brezposelnostjo (Uradni list RS, št. 36/16), za nadaljevanje Programa Pokolpje do 2020.

Število samostojnih podjetnikov se še naprej zmanjšuje, v letu 2018 se je njihovo število zmanjšalo za 9, so ustvarili za 5 % manj prihodkov od prodaje, prihodki na tujih trgih so se zmanjšali za 39 %. Opremljenost s sredstvi se je glede na preteklo leto zmanjšala za 6 %. Skupni neto poslovni izid podjetnikov se je povečal za 14 %. Najpomembnejša dejavnost podjetnikov je **F Gradbeništvo**. V njej je delovalo največ podjetnikov. Zaposlovali so 28 % ljudi, zaposlenih pri podjetnikih, ustvarili največ prihodkov od prodaje med podjetniki in v povprečju izplačevali najvišje plače med podjetniki. Ustvarili so tudi največ čistega podjetnikovega prihodka.

Položaj gospodarskih družb v regiji:

- V občini Črnomelj je poslovalo 13,5 % **gospodarskih družb** regije.
- Zaposlovale so 5,6 % **zaposlenih** v GD regije (predhodno leto 5,3).
- Razpolagajo z 2,7 % **sredstev** GD regije (predhodno leto 2,5).
- Ustvarile so 2,7 % **čistih prihodkov od prodaje** GD v regiji (predhodno leto 2,6 %).
- Dosegle so 1,7 % prihodkov GD regije **na tujih trgih** (predhodno leto 1,5).
- Dosegle so 3,4 % **neto dodane vrednosti** GD regije (predhodno leto 3,2).

Tabela 1 prikazuje število aktivnega prebivalstva po letih v občini Črnomelj po delovnem mestu in mestu prebivališča. Podatki zajemajo stanje na konec decembra.

Tabela 1: Število delovno aktivnega in aktivnega prebivalstva v občini Črnomelj po prebivališču in delovnem mestu

Prebivalstvo	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Delovno aktivno prebivalstvo po DM - SKUPAJ	4.731	4.677	4.642	4.134	4.248	3.955	3.795	3.902	4.202	4.241
- Zaposlene osebe - SKUPAJ - po DM	4.004	3.998	3.922	3.363	3.433	3.194	3.163	3.300	3.542	3.524
- Samozaposlene osebe - SKUPAJ	727	679	720	771	815	761	632	602	660	717
- Samozaposlene osebe brez kmetov	322	319	322	308	329	349	350	368	375	379
- Samozaposlene osebe - kmetje	405	360	398	463	486	412	282	234	285	338
Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču	6.098	6.043	5.851	5.456	5.539	5.478	5.332	5.597	6.031	6.199
Brezposelni	932	912	1.146	1.413	1.483	1.482	1.438	1.080	874	775
Aktivno prebivalstvo	7.030	6.955	6.997	6.869	7.022	6.960	6.770	6.677	6.905	6.974
Stopnja brezposelnosti	13,3	13,1	16,4	20,6	21,1	21,3	21,2	16,2	12,7	11,1

Vir: SURS

V Tabeli 2 so vrednosti indeksa delovne migracije, ki prikazuje razmerje med številom delovno aktivnega prebivalstva po občini delovnega mesta, napram delovno aktivnega prebivalstva po občini prebivališča³. Prikazuje kolikšen odstotek delovnih mest je na razpolago v občini za aktivno prebivalstvo občine.

Tabela 2: Indeks delovne migracije za občino Črnomelj

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
77,2	77,1	79,0	74,4	75,5	70,8	70,4	69,0	68,8	67,4

Vir: SURS

³ Indeks ne upošteva kmetov, ne v števcu, ne v imenovalcu

1. Osnovni podatki poslovanja gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v letu 2018

V občini Črnomelj je po podatkih Ajpes-a v letu 2018 poslovalo **611** gospodarskih subjektov, kar je 6 gospodarskih subjektov manj kot preteklo leto. Od tega je bilo **257** gospodarskih družb (3 več kot predhodno leto) in **354** (9 manj kot predhodno leto) samostojnih podjetnikov. Skupaj so zaposlovali **2.071** ljudi, kar predstavlja skoraj 10 % ali 183 ljudi več kot preteklo leto in ustvarili skoraj **227,78 mio EUR** prihodkov od prodaje (12,6 % več). Na tujih trgih so ustvarili dobrih **80,86 mio EUR** prihodkov ali 17 % več in predstavlja 35,5 % vseh prihodkov od prodaje. Delež prodaje na tujih trgih se je povečal za 1,21 odstotne točke in je znašal 35,50 %. Razpolagali so s **175,60 mio EUR** sredstev, kar je 10 % več kot preteklo leto. Osnovni podatki poslovanja družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018 so razvidni v Tabeli 3.

Tabela 3: Poslovanje gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018

Gospodarske družbe in s.p.	Število 2017	Število 2018	Indeks 18/17	Zaposleni 2017	Zaposleni 2018	Indeks 18/17	Delež v %	Prihodki od prodaje v mio EUR 2017	Prihodki od prodaje v mio EUR 2018	Indeks 18/17	Delež v %	Prihodki na tujih trgih v mio EUR 2017	Prihodki na tujih trgih v mio EUR 2018	Indeks 18/17	Delež v % (od celotnih prihodkov)	Delež prihodkov na tujih trgih 2018	Poveč./zmanj. deleža v odstotnih točkah	Sredstva na dan 31.12.2017 v mio EUR	Sredstva na dan 31.12.2018 v mio EUR	Indeks 18/17	Delež v %
Sp	363	354	98	325	300,92	92	14,5	43,42	41,18	95	18,1	8,44	5,12	61	6,3	12,44	-7,00	24,73	23,4	94	13,3
Mikro	219	220	100	494	519,16	105	25,1	33,75	36,98	110	16,2	3,52	3,61	103	4,5	9,77	-0,67	41,60	45,2	109	25,8
Male	32	33	103	645	769,38	119	37,1	79,70	86,91	109	38,2	32,16	34,73	108	43,0	39,96	-0,39	59,31	60,3	102	34,3
Srednje	3	4	133	423	481,78	114	23,3	45,48	62,71	138	27,5	25,25	37,39	148	46,2	59,62	4,09	34,02	46,7	137	26,6
Velike	0	0	0	0	0,00	0	0,0	0,00	0,00	0	0,0	0,00	0,00	0	0,0	0,00	0,00	0,00	0,0	0	0,0
SKUPAJ	617	611	99	1.887,96	2.071,24	110	100,0	202,35	227,78	113	100,0	69,38	80,86	117	100,0	35,50	1,21	159,67	175,6	110	100,0
Družbe	254	257	101	1.562,58	1.770,32	113	85,5	158,93	186,60	117	81,9	60,94	75,74	124	93,7	40,59	2,25	134,94	152,3	113	86,7

Vir: AJPES, Letno poročilo za leto 2018, preračun RIC Bela krajina

Prevladujejo mikro družbe (220), ki v povprečju zaposlujejo 2,4 osebe. Največ prihodkov od prodaje ustvarijo male družbe (38 %), sledijo jim srednje s 27,5 % in največjimi prihodki od prodaje na tujih trgih in samostojni podjetniki z dobrimi 18 % prihodkov od celotne prodaje. Samostojni podjetniki so tudi pomembni zaposlovalci, ki poleg 301 osebi zagotavljajo zaposlitev še sebi⁴.

2. Gospodarske družbe

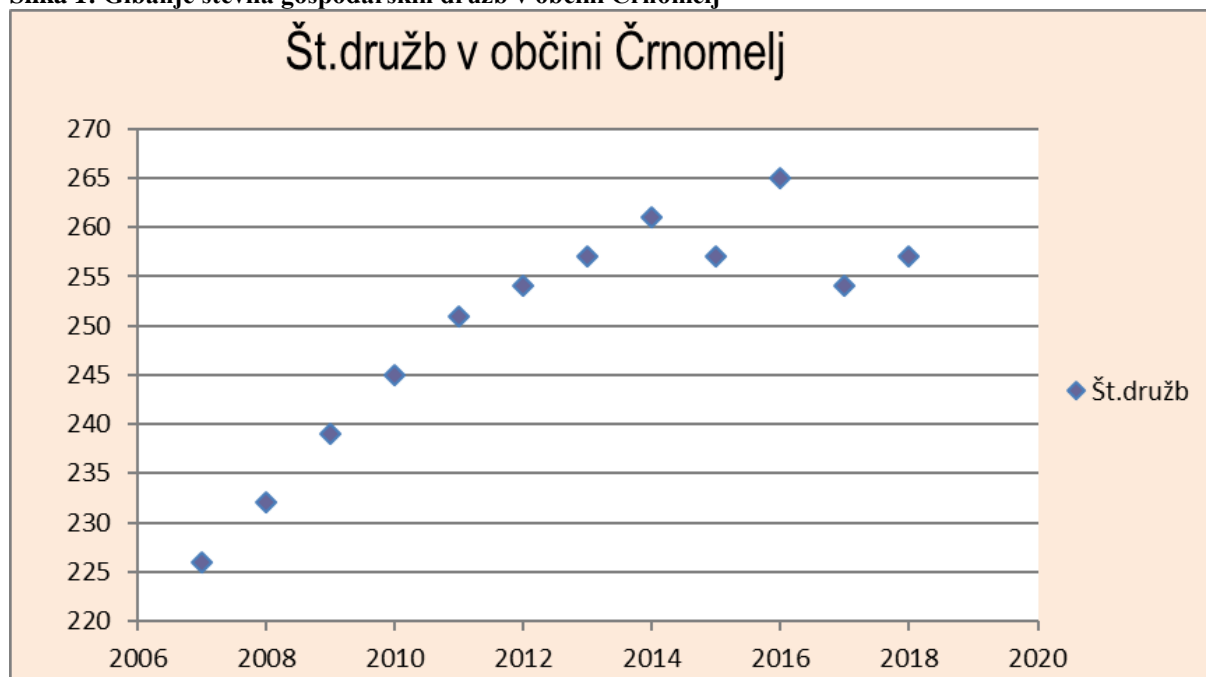
2.1 Število gospodarskih družb

V občini Črnomelj je leta 2018 poslovalo **257** gospodarskih družb. Že od leta 2014, ko je prenehala poslovati družba Secop Kompresorji, v občini ne deluje nobena velika družba. Po večletnem obdobju, ko sta v občini poslovali dve srednji družbi, se je njihovo število leta 2016 dvignilo na tri, v letu 2018 pa na štiri. Fizična rast gospodarskih družb se je nekoliko upočasnila. Samo ena mikro družba je prerasla v malo (predhodno leto kar 21). V občini je

⁴ Samostojni podjetniki so zavarovani po zavarovalni podlagi 05 in se ne štejejo kot zaposleni.

delovalo 33 malih družb. Ostalih 220 družb predstavljajo mikro družbe, katerih število se je prav tako povečalo za eno. Slika 1 prikazuje število družb v zadnjih letih v občini Črnomelj.

Slika 1: Gibanje števila gospodarskih družb v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Podobno kot pretekla leta je največ gospodarskih družb (24,5 %) poslovalo na področju **C Predelovalne dejavnosti** in sicer 63. Sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** v kateri je delovalo 19,5 odstotkov ali 50 GD in področje **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti**, v katerem je delovalo 35 gospodarskih družb. Pomembne dejavnosti so še **F Gradbeništvo** (32 GD), **H Promet in skladiščenje** (19 GD), kot tudi **I Gostinstvo** (17 GD). Po strukturi področij delovanja se gospodarske družbe niso bistveno spreminjale glede na preteklo leto. Na področju predelovalne dejavnosti so delovale 3 več. Na področju strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti sta delovali 2 družbi več. Po ena družba je delovala več na področjih: prometa in skladiščenja, informacijske in komunikacijske dejavnosti ter na področju izobraževanja. V gradbeništvu sta delovali dve družbi manj, prav tako v drugih raznovrstnih dejavnostih, ena družba manj je delovala tudi na področju gostinstva.

2.2 Zaposlovanje v gospodarskih družbah in brezposelnost

V letu 2018 so družbe zaposlovale 1.770,3⁵ ljudi, kar je **13 odstotkov** ali 207 ljudi več kot leta 2017. Kljub temu je to še veliko manj kot pred krizo, dosegli smo raven leta 2012.

⁵ Število predstavlja povprečno število zaposlenih na podlagi opravljenih delovnih ur v obračunskem obdobju.

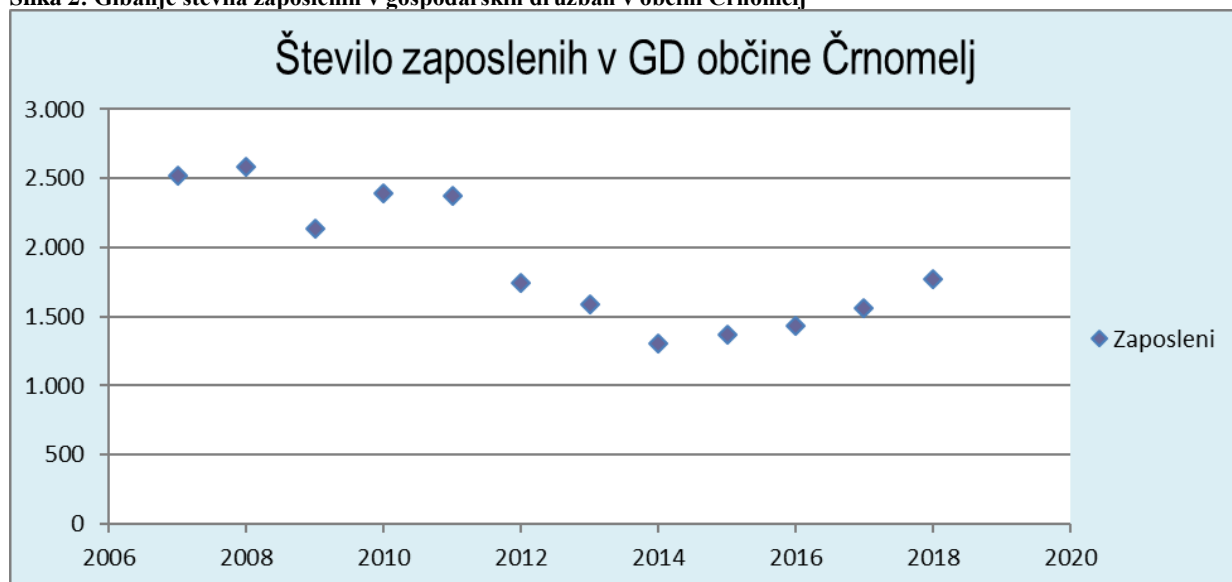

Z rastjo števila malih družb so te postale tudi najpomembnejše zaposlovalke, saj so zaposlovale največji delež zaposlenih v gospodarskih družbah, kar 43,46 %. Še v letu 2010 so zaposlovale zgolj 5,4 % zaposlenih v gospodarskih družbah. Mikro družbe zaposlujejo 29,3 % zaposlenih, srednje pa 27,2 %.

Gospodarske družbe v **C Predelovalni dejavnosti** (24,5 % vseh družb) so zaposlovale dobrih 44,8 % vseh zaposlenih v GD to je 794 ljudi, 40 ljudi več kot preteklo leto. Sledi **F Gradbeništvo**, ki je zaposlovalo 287 ljudi in je bilo hkrati največji zaposlovalec. V letu 2018 so povečali število zaposlenih za 109. Pomembni delodajalci so še v dejavnostih: **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil**, ki je zaposlovala 227 ljudi, 17 več kot preteklo leto in **H Promet in skladiščenje** s 171 zaposlenimi ali 13 več kot preteklo leto. Zaposlene so povečali še v dejavnostih M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (za 18). V ostalih dejavnostih so bile spremembe zaposlitev manjše.

Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj od leta 2007 do leta 2018 prikazuje Slika 2.

Slika 2: Gibanje števila zaposlenih v gospodarskih družbah v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Decembra 2018 je znašala stopnja brezposelnosti v občini Črnomelj 11,1 odstotka, kar znaša 1,6 odstotne točke manj kot decembra 2017. Na ZRSZ je bilo prijavljenih 775 brezposelnih oseb (99 oseb manj). Trend upadanja se nadaljuje tudi v letu 2019.

Na ZRSZ je bilo decembra 2018 47,6 % brezposelnih s prvo in drugo stopnjo izobrazbe – 369 oseb ali 54 manj kot preteklo leto, kar je tudi največje zmanjšanje glede na stopnjo izobrazbe brezposelnih. 210 (14 manj kot decembra 2017) jih je imelo tretjo ali četrto stopnjo, 9 manj ali 134 je imelo peto stopnjo izobrazbe in 22 manj ali 62 iskalcev zaposlitve je imelo višjo in visoko izobrazbo.

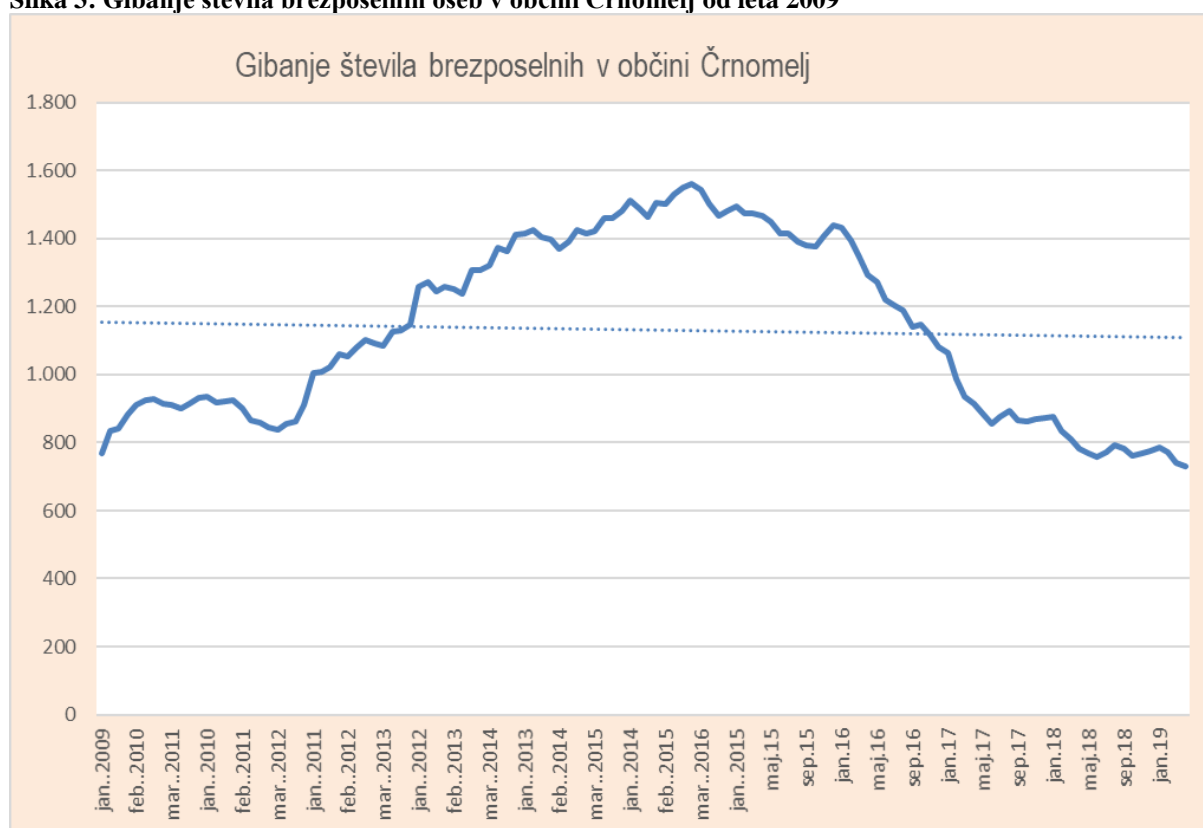
Po starosti so prevladovala brezposelna oseba nad 55 let, teh je bilo v občini decembra 2018 241, kar je 13 manj kot leto poprej. Sledi skupina med 30-im in 39-im letom starosti. Teh je

bilo 158 brezposelnih ali 9 manj, 40–49 let je bilo 139 brezposelnih ali 7 manj. V skupini 15-24 je bilo 89 brezposelnih oseb, kar je 13 manj kot preteklo leto. V skupini 50-54 let je bilo 82 brezposelnih oseb ali 43 manj, kar predstavlja tudi največje zmanjšanje. V starostni skupini 25-29 66 brezposelnih oseb, kar je za 14 manj kot v istem obdobju 2017.

Decembra 2018 je bilo 464 ljudi brezposelnih 12 ali več mesecev, kar je 116 manj kot preteklo leto, od tega pri 327-ih osebah traja brezposelnost tri ali več let (leta 2017 je bilo takih oseb 400).

Gibanje števila brezposelnih oseb v občini od leta 2009 prikazuje Slika 3.

Slika 3: Gibanje števila brezposelnih oseb v občini Črnomelj od leta 2009

Vir: SURS, ZRSZ.

2.3 Čisti prihodki od prodaje

Gospodarske družbe v občini Črnomelj so v letu 2018 ustvarile skoraj 186,6 mio EUR čistih prihodkov od prodaje, kar je za 17 % več kot predhodno leto.

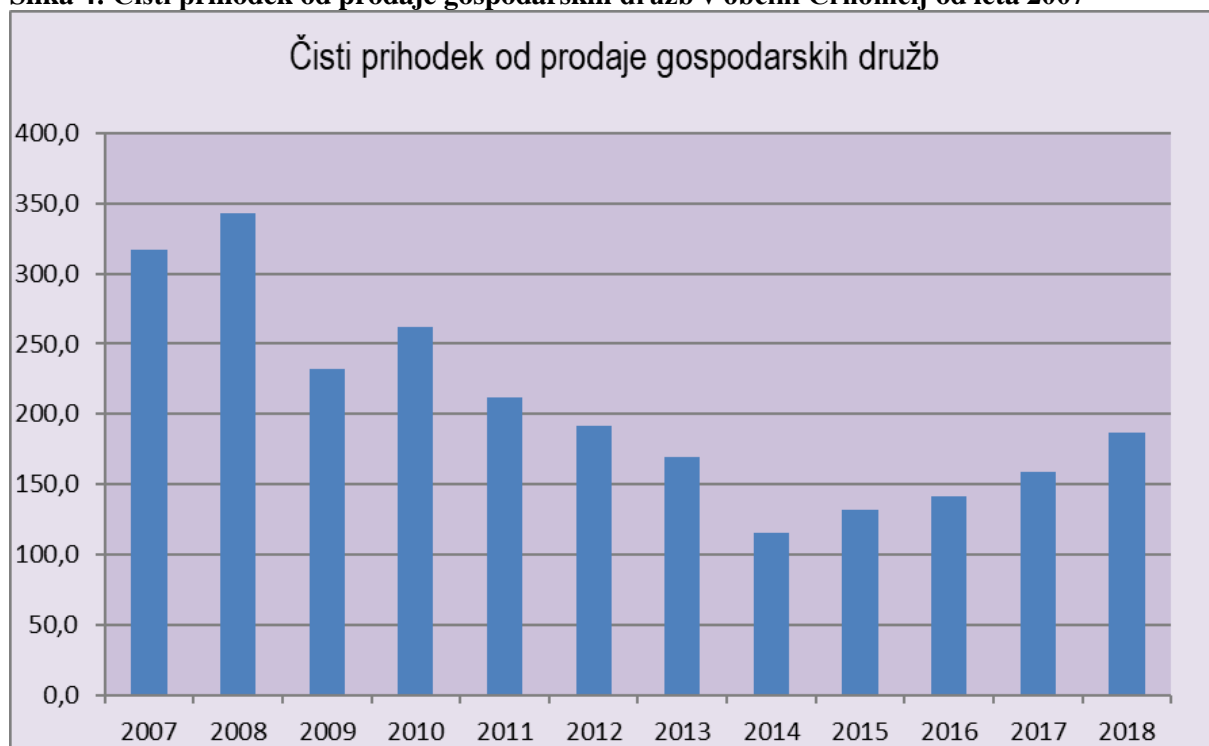
Najbolj so prihodke od prodaje glede na preteklo leto povečale (tudi zaradi večjega števila) srednje družbe in so za 38 odstotkov večji in so s tem dosegle 33,61 % prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj. Največji delež prihodkov od prodaje GD so dosegle male družbe, kar 46,57 %, v primerjavi s preteklim letom so se njihovi prihodki od prodaje povečali za 9 odstotkov. Mikro družbe so prodajo povečale za 10 %, njihov delež v prihodkih od prodaje GD predstavlja 19,82 %.

Največ prihodkov so ustvarile gospodarske družbe v dejavnosti **C Predelovalne dejavnosti**, 72,6 mio EUR, kar je 9,4 mio EUR ali 15 odstotkov več kot predhodno leto. V prihodkih vseh GD to predstavlja 39 %. Sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** s 50,05 mio EUR ali dobrih 5,7 mio EUR več (13 %) kot leto poprej, njihov prihodek od prodaje predstavlja 26,8 % prihodkov vseh GD . Sledi **H Promet in skladiščenje z dobrimi** 24 mio EUR prihodkov od prodaje (3,8 mio EUR) in **F Gradbeništvo**, ki je ustvarilo dobrih 16 mio EUR prihodkov od prodaje ali skoraj 5,5 mio EUR več kot predhodno leto, kar predstavlja 51,3 odstotno povečanje. Svoje prihodke so glede na predhodno leto najbolj povečali v dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** in sicer so prihodke več kot podvojili. Tudi v dejavnosti **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** so se prihodki od prodaje povečali za skoraj 50 %.

Prihodki od prodaje so se za nekaj sto tisoč zmanjšali v dejavnostih: N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, J Informacijske in komunikacijske dejavnosti, L Poslovanje z nepremičninami in tudi v ostalih dejavnostih kot so npr. oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja in kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti.

Čiste prihodke od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj prikazuje Slika 4 in so po daljšem upadanju že četrto leto v porastu.

Slika 4: Čisti prihodek od prodaje gospodarskih družb v občini Črnomelj od leta 2007

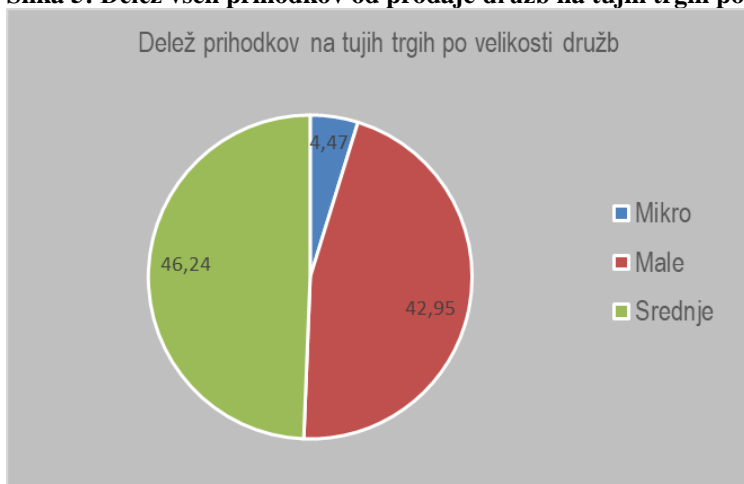
Vir: AJ PES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Na tujih trgih so družbe ustvarile **75,74 mio EUR** prihodkov ali 24 % več kot predhodno leto. Prihodek na tujih trgih vseh družb predstavlja 40,59 % vseh prihodkov od prodaje, kar je za 2,25 odstotne točke več kot preteklo leto. Največji delež prihodkov od prodaje na tujih trgih vseh družb so dosegle srednje družbe in sicer skoraj 60 %. Srednje družbe so tako povečale izvoz za 48 % glede na predhodno leto in samo pri njih se je povečal delež prihodkov od

prodaje na tujih trgih in sicer za 4 odstotne točke (povečanje števila družb). Male družbe so prodajo na tuje trge povečale za 8 %, delež prodaje na tuje trge je pri njih znašal 40 % in se je glede na preteklo leto zmanjšal za 0,4 odstotne točke. Mikro družbe imajo v prihodkih 9,77 % prihodkov od prodaje na tujih trgih, prodajo na tuje trge so povečale za 3 odstotke, delež teh prihodkov se je zmanjšal za 0,6 odstotne točke.

Delež prihodkov od celotne prodaje na tujih trgih gospodarskih družb v občini Črnomelj po velikosti družb za leto 2018 prikazuje Slika 5. Iz nje je razvidno, da prodaja srednjih družb na tujih trgih predstavlja več kot 46 %.

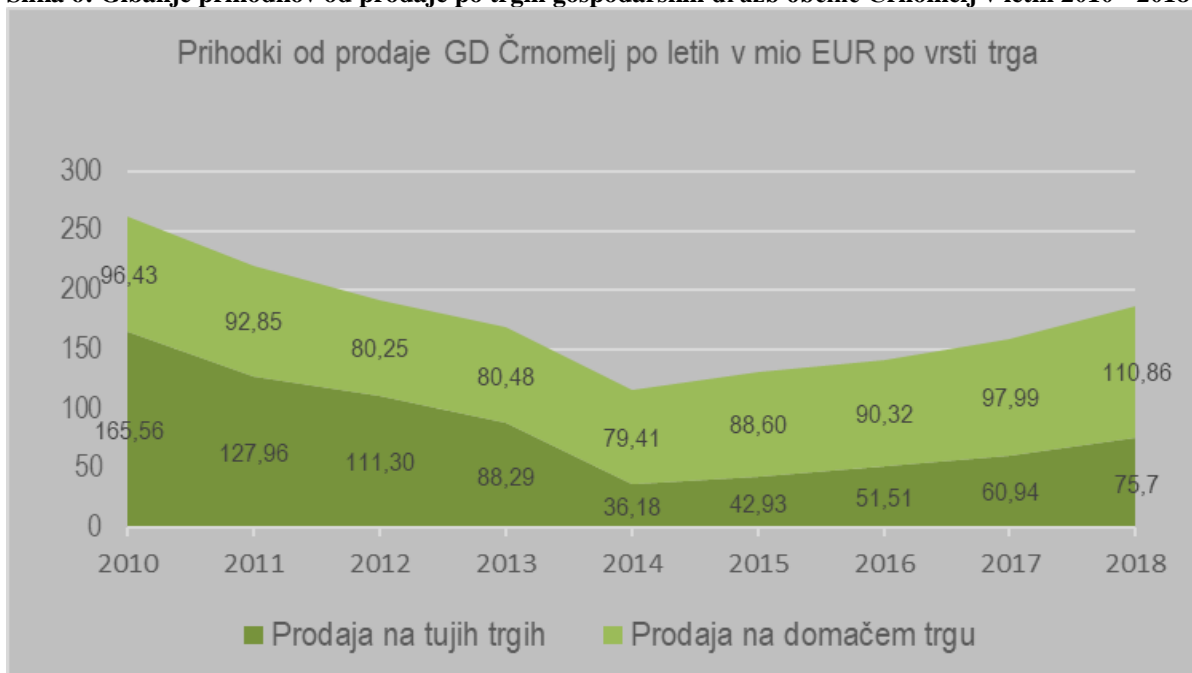
Slika 5: Delež vseh prihodkov od prodaje družb na tujih trgih po velikosti družb

Vir: AJPES, 2019

Prodaja na tujih trgih je po letih naglega upadanja že četrto leto v porastu. Zmanjševanje prodaje na tujih trgih, kot posledica gospodarske krize (in odhoda Secop-a) se je leta 2015 ustavilo. Slika 6 prikazuje celotne prihodke od prodaje in prihodke od prodaje na tujih trgih.

Slika 6: Gibanje prihodkov od prodaje po trgih gospodarskih družb občine Črnomelj v letih 2010 - 2018

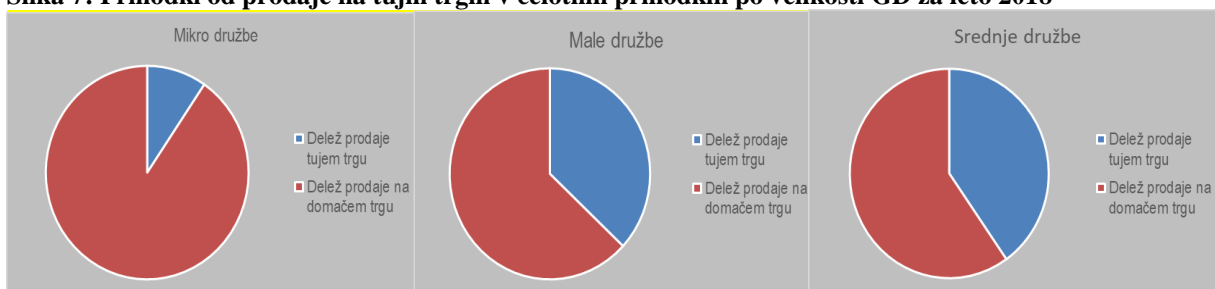

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2018.

Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018

Slika 7 prikazuje deleže prihodkov od prodaje na tujih in domačem trgu gospodarskih družb glede na velikost. Najmanjši delež prodaje na tujih trgih dosegajo mikro družbe. Male družbe postajajo vse pomembnejši »izvozniki«.

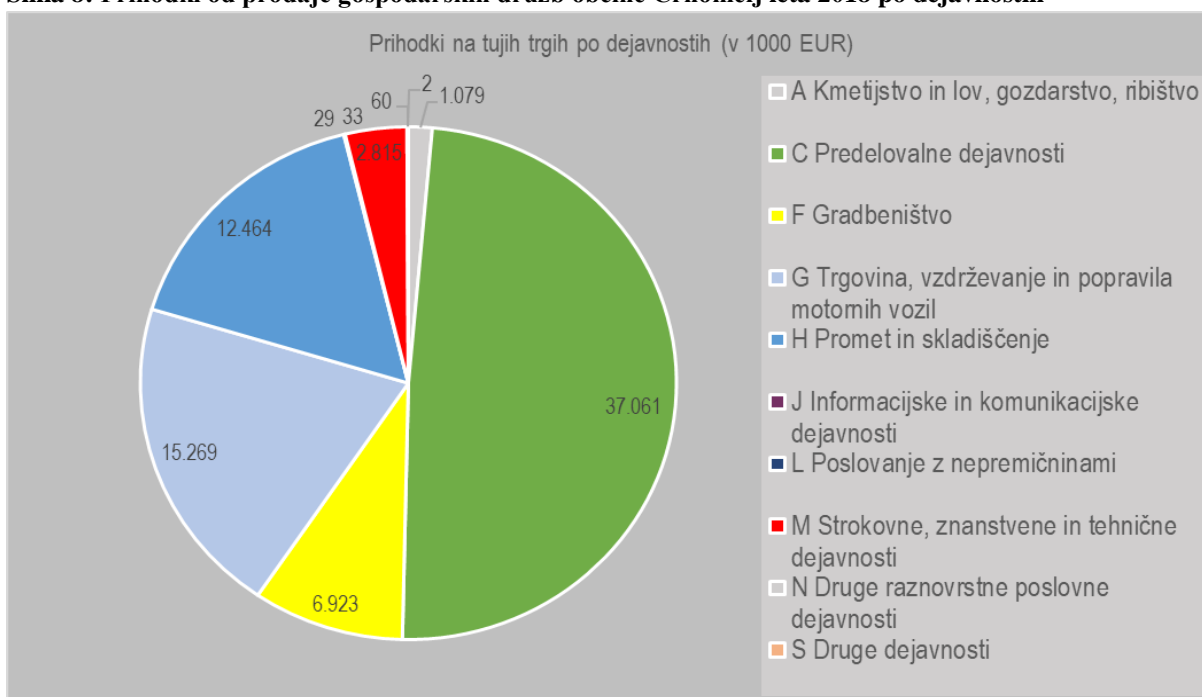
Slika 7: Prihodki od prodaje na tujih trgih v celotnih prihodkih po velikosti GD za leto 2018

Vir: podatki AJ PES 2019.

Z vidika dejavnosti so največ prihodkov na tujih trgih ustvarile družbe, ki delujejo v **C Predelovalne dejavnosti**. Prihodki od prodaje na tujih trgih pri njih so bili v letu 2018 37,061 mio EUR in so predstavljali skoraj 49 % prihodkov od prodaje vseh družb in 51 % njihove prodaje. Po obsegu prodaje sledi **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil**, ki dosega na tujih trgih 15,27 mio EUR prihodkov od prodaje (dobrih 20 % od prodaje vseh družb), sledi dejavnost **H Promet in skladiščenje**, ki je dosegla prodajo na tujih trgih v višini slabih 12,5 mio EUR. Dejavnost H je dosegla tudi najvišji delež svojih prihodkov od prodaje na tujih trgih, znašal je 52 %. K prihodkom na tujih trgih je pomembno še vplivala dejavnost **F Gradbeništvo** s 6,9 mio EUR ali 43 % v vseh njihovih prihodkih od prodaje ter **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** s 2,8 mio EUR. V tej dejavnosti so se prihodki od prodaje povečali kar 7 krat glede na preteklo leto in so predstavljali 43 % njihove prodaje.

Slika 8: Prihodki od prodaje gospodarskih družb občine Črnomelj leta 2018 po dejavnostih

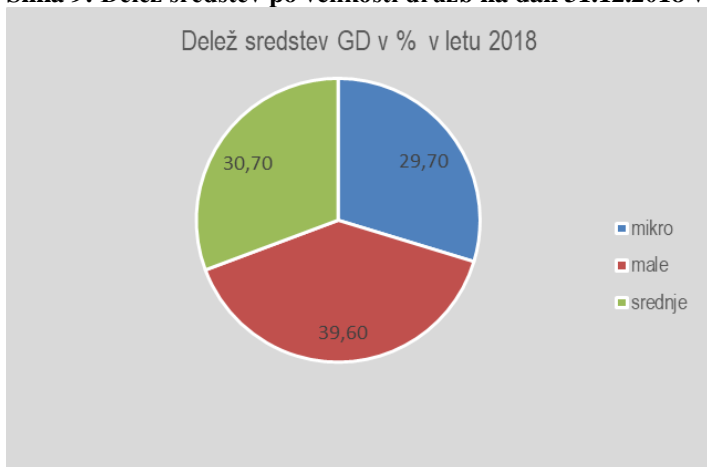
VIR: AJ PES 2019, preračun RIC Bela krajina.

2.4 Sredstva

Ob koncu leta 2018 so imele gospodarske družbe v občini 152,3 mio EUR sredstev, oziroma obveznosti do virov sredstev ali za **17,3 mio EUR**, oziroma 13 % več kot leta 2017.

Največ sredstev so imele male družbe, razpolagale so z 60,3 mio EUR sredstev, četudi so sredstva povečali zgolj za dva odstotka glede na preteklo leto in predstavlja 39,6 % vseh sredstev gospodarskih družb. Najbolj so se sredstva povečala v srednjih družbah, za 37 % in razpolagajo s 30,7 odstotkov sredstev vseh družb. Mikro družbe razpolagajo s 45-imi milijoni sredstev ali s 29,7 % sredstev družb v občini Črnomelj. Glede na preteklo leto so sredstva povečali za 9 odstotkov. Slika 9 prikazuje delež sredstev, ki so jih posedovale gospodarske družbe v letu 2018, glede na velikost.

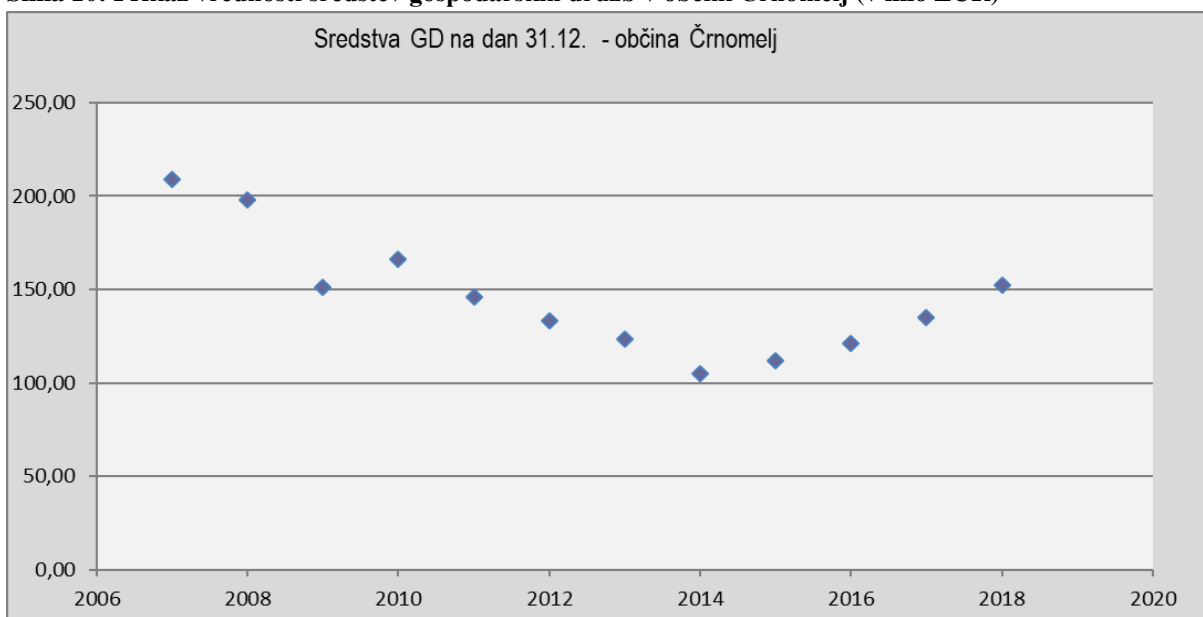
Slika 9: Delež sredstev po velikosti družb na dan 31.12.2018 v občini Črnomelj

Vir: AJPES, 2019, preračun RIC Bela krajina.

Slika 10 prikazuje vrednost sredstev s katerimi so gospodarske družbe občine Črnomelj razpolagale v posameznih letih.

Slika 10: Prikaz vrednosti sredstev gospodarskih družb v občini Črnomelj (v mio EUR)

Vir: AJPES, Letna poročila 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letu 2018

Največ so se sredstva povečala v dejavnosti **C Predelovalne dejavnosti**, za skoraj 9,4 mio EUR. Sledi dejavnost **F Gradbeništvo**, ki je povečalo sredstva za 36 % oziroma za skoraj 3,4 mio EUR in **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** (skoraj 2,6 mio EUR). Več kot milijon so se sredstva povečala še v dejavnostih **H Promet in skladiščenje** in **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti**. Z manj sredstvi kot predhodno leto so razpolagali v dejavnostih: D Oskrba z električno energijo, plinom in paro, I Gostinstvo, Q Zdravstvo in socialno varstvo, ter S Druge dejavnosti.

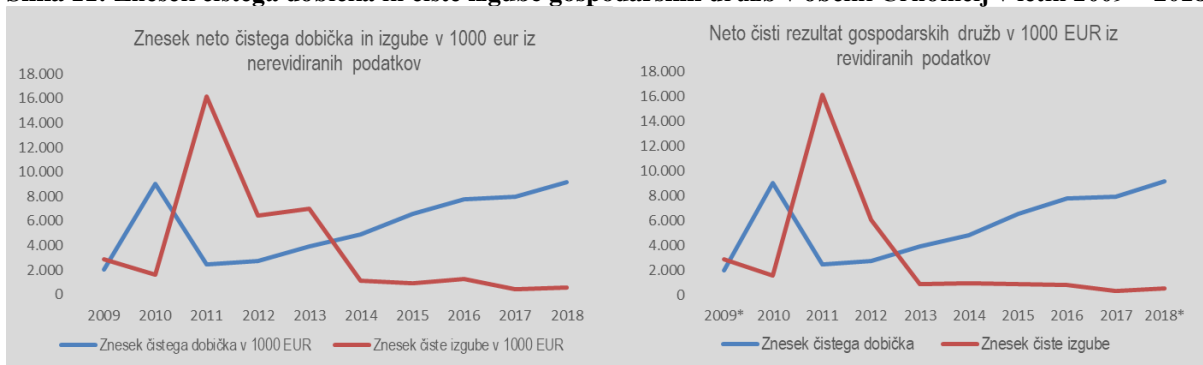
2.5 Čisti dobiček, čista izguba in neto poslovni izid družb

Od 257 gospodarskih družb jih je v letu 2018 poslovalo z dobičkom 187 ali 1⁶ manj kot preteklo leto), kar predstavlja 72,8 % vseh družb. Te družbe so ustvarile dobrih **9,18 mio EUR čistega dobička**, kar je 15 % več kot preteklo leto.

Z izgubo je poslovalo 61 družb (10 več kot preteklo leto), kar predstavlja ali 23,7 % družb. **Znesek čiste izgube teh družb je bil 578 tisoč** kar je za 218.000 več kot preteklo leto.

Neto čisti rezultat gospodarskih družb v občini Črnomelj je bil v letu 2018 pozitiven in je znašal **8,602 mio EUR**, ali dober milijon več kot preteklo leto. Gibanje neto čistega dobička in čiste izgube prikazuje Slika 11. Iz slike je razvidna tudi razlika, ki nastane po upoštevanju revidiranih podatkov.

Slika 11: Znesek čistega dobička in čiste izgube gospodarskih družb v občini Črnomelj v letih 2009 – 2018

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

Največji dobiček so zabeležile družbe iz **C Predelovalne dejavnosti**. Skupaj so ustvarile dobrih 4,9 mio EUR dobička, kar predstavlja 53,5 % dobička družb v občini. Od 63-ih družb iz te dejavnosti jih je 53 družb ali 84 % poslovalo z dobičkom, 8 pa z izgubo. Zguba teh družb je znašala slabih 113.000 EUR. Po znesku dobička sledijo družbe iz dejavnosti **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** (32 družb z 1,3 mio čistega dobička) in **F Gradbeništvo**, 22 družb z dobrim milijonom EUR čistega dobička.

⁶ Podatek se nanaša nerevidirane za 2018 in revidirane podatke za leto 2017, ki kot taki niso zajeti v Informaciji o poslovanju GD in s.p. v občini Črnomelj v letu 2017, katera sloni na nerevidiranih podatkih za leto 2017.

Dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** ima drugi najboljši odstotek družb z dobičkom, saj je z dobičkom poslovalo 77 % ali 27 družb, ki so ustvarile 345.000 EUR čistega dobička. K skupnemu znesku dobička so pomembneje vplivale še naslednje dejavnosti: **H Promet in skladiščenje** 73 % družb s 883.000 EUR, **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** z 283.000 EUR, **I Gostinstvo** – 70 % družb z 111.000 EUR čistega dobička. Dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** ima drugi najboljši odstotek družb z dobičkom, saj je z dobičkom poslovalo 77 % ali 27 družb, ki so ustvarile 345.000 EUR čistega dobička

Dejavnost H Promet in skladiščenje je ustvarila največ čiste izgube. 4 družbe, ki so poslovale z izgubo so ustvarile 198.000 EUR čiste izgube. Več kot 100.000 EUR izgube so ustvarile družbe v dejavnostih: C Predelovalne dejavnosti (8 družb) in G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, v kateri je poslovalo največ družb z izgubo, kar 18). V dejavnosti **F Gradbeništvo** je 8 družb skupaj ustvarilo 73.000 EUR izgube Tudi v dejavnosti L Poslovanje z nepremičninami je kar četrtina družb (8 družb) poslovalo z izgubo in ustvarilo 73.000 EUR čiste izgube.

2.6 Povprečne plače

Povprečna bruto plača v občini Črnomelj je bila v letu 2018 **1.293,8 EUR**, kar predstavlja zvišanje za 2,7 odstotka glede na preteklo leto. Povprečna plača v občini zaostaja za povprečno plačo v regiji za 500 EUR ali 38 EUR več kot preteklo leto. Dosega zgolj 72 odstotkov plače v regiji. Za povprečno plačo v Sloveniji zaostaja za 358 EUR oziroma je manjša za 21,7 % od povprečne plače v gospodarskih družbah v Sloveniji. Zaostanek v povprečnih plačah se je tako v zadnjem letu spet nekoliko povečal, saj se je v povprečju plača v regiji dvignila za 4,1 % v Sloveniji pa za skoraj 4,5 %.

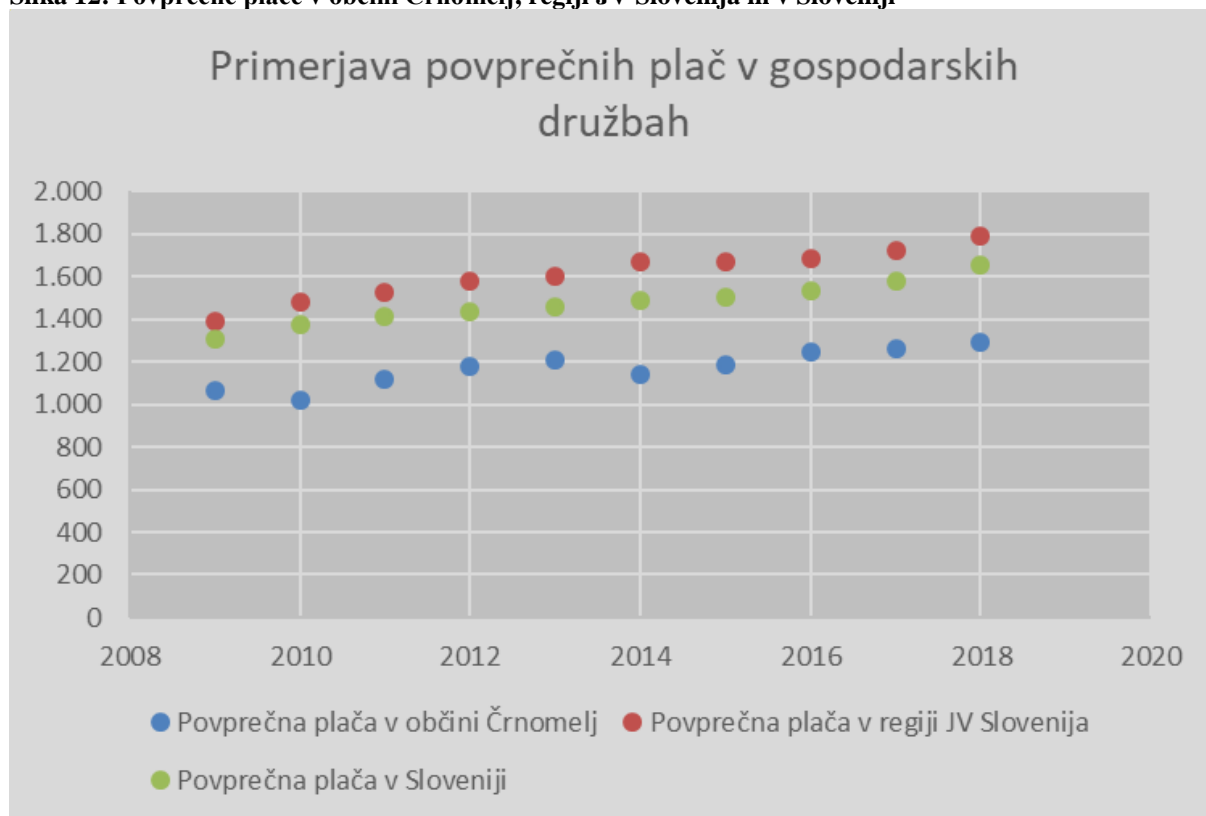
Slika 12 prikazuje razkorak med povprečno plačo v občini Črnomelj in povprečnimi plačami v regiji JV Slovenija ter državi v obdobju od leta 2009 do leta 2018.

Najvišja povprečna plača (1.711 EUR) je bila v »ostalih dejavnostih« v katerih delujeta zgolj 2 gospodarski družbi. Sledi **Q Zdravstvo in socialno varstvo** s 1.613 EUR povprečne plače (zgolj 5 zaposlenih), ki je tudi najbolj povečalo plače glede na predhodno leto in sicer za 22 odstotkov. Po višini plač sledijo **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** s 1.461 EUR povprečne plače, **C Predelovalne dejavnosti** s 1.454 EUR, **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** s 1.381 EUR, **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** s 1.353 EUR.

Pod 1.000 EUR pa je bila plača v dejavnostih: **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro** (826 EUR), **F Gradbeništvo** (865 EUR), **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti** (901 EUR), **N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti** (993 EUR), v teh dejavnostih so se povprečne plače zmanjšale glede na leto 2017.

Slika 12: Povprečne plače v občini Črnomelj, regiji JV Slovenija in v Sloveniji

Vir: AJPES, Letna poročila za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

2.7 Neto dodana vrednost na zaposlenega

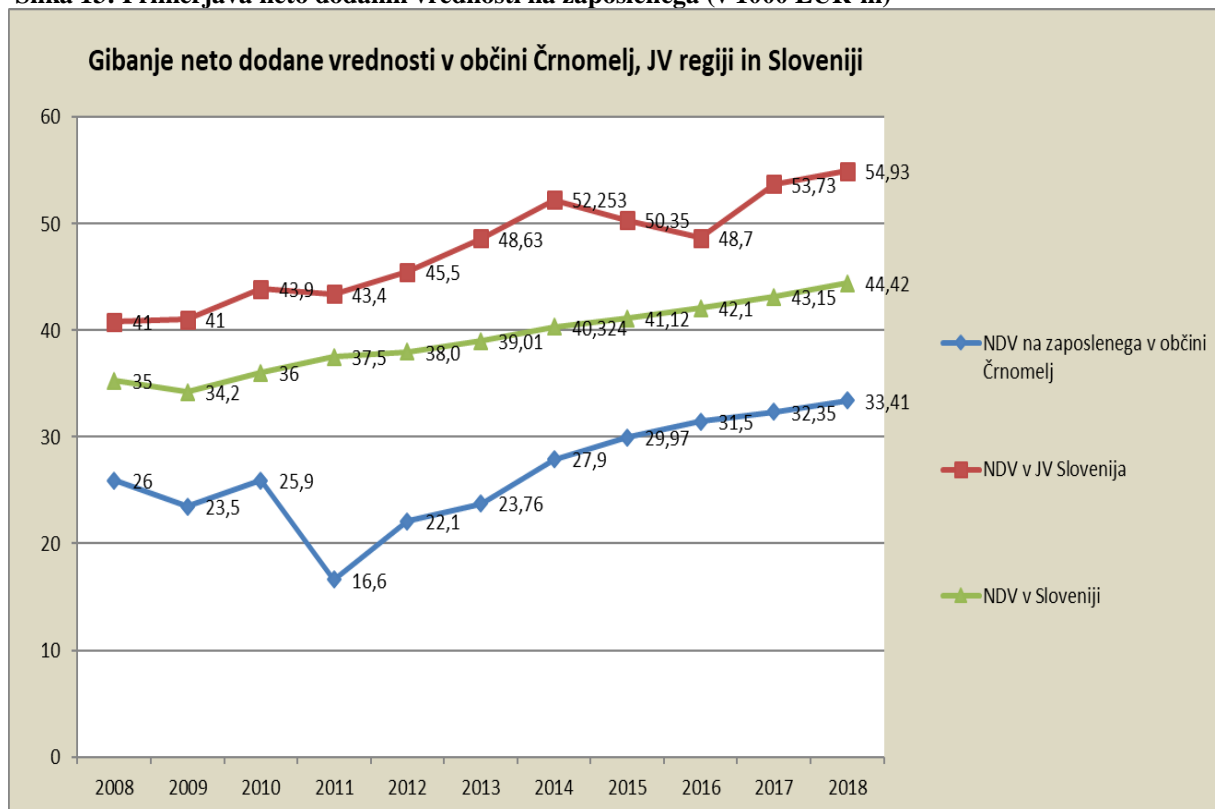
V občini Črnomelj je bila v letu 2018 neto dodana vrednost na zaposlenega **33.407,35 EUR** (za 1.058 EUR več kot preteklo leto), kar predstavlja dvig za 3,27 odstotka glede na preteklo leto in je najvišja dodana vrednost od leta 2007, a zaostanek za NDV na zaposlenega v primerjavi z našo regijo je še ogromen 39,2 odstoten, za državnim povprečjem še zmeraj zaostajamo za slabih 24,8 %. Zaostanek se je sicer zmanjšal, a za zgolj polovico odstotne točke. Slika 13 prikazuje razkorak med NDV na zaposlenega v občini Črnomelj v primerjavi z regijo in državo v posameznih letih.

Največjo NDV na zaposlenega (166.579,9 EUR) so v povprečju dosegli štiri GD, ki delujejo v dejavnosti **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro**. Sledi dejavnost **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** (dve gospodarski družbi) sta v povprečju dosegli 65.262 EUR NDV, kar je za dobrih 37 % več. Dejavnost **H Promet in skladiščenje** je ustvarila 38.888 EUR NDV na zaposlenega. **C Predelovalne dejavnosti**, v kateri deluje največ družb so dosegle 35.823 EUR NDV. Nad 35 tisoč NDV je dosegla samo še dejavnost **K Finančne in zavarovalniške dejavnosti**, v kateri beležimo tretje največje povečanje glede na preteklo leto in znaša 36,8 %.

Nad 30.000 je NDV dosegla še v dejavnostih: **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** (33.614 EUR), Ostale dejavnosti **S Druge dejavnosti** (30 tisoč

EUR), dejavnosti **R, E** (dobrih 30.000), M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (31.732). Neto dodana vrednost na zaposlenega je bila v ostalih dejavnostih med 20 in 30 tisoč EUR. Največji dvig NDV je bil v dejavnosti **P Izobraževanje**, v kateri se je povečala za skoraj 58 % in dosegla 26.589 EUR. Dobrih 37 % se je povečala v dejavnosti. Zmanjšanje NDV so zabeležili v dejavnostih: D Oskrba z električno energijo, plinom in paro, F Gradbeništvo, I Gostinstvo, J Informacijske in komunikacijske dejavnosti, S Druge dejavnosti.

Slika 13: Primerjava neto dodanih vrednosti na zaposlenega (v 1000 EUR-ih)

Vir: AJPES, Letna poročila za 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

3. Poslovanje samostojnih podjetnikov v letu 2018

V občini Črnomelj je v letu 2018 poslovalo **354** samostojnih podjetnikov, kar je 11 manj kot leta 2017. Trend zmanjševanja števila podjetnikov se tako nadaljuje že peto leto. Noben podjetnik se ne uvršča med srednje ali velike podjetnike, mnogi izvajajo dejavnost sami, brez zaposlenih.

Največ podjetnikov je delovalo v dejavnosti **F Gradbeništvo** in sicer 71 ali eden več kot preteklo leto, sledijo **C Predelovalne dejavnosti** in sicer 69 ali 5 manj kot preteklo leto. En podjetnik več oziroma 56 podjetnikov je poslovalo v dejavnosti **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil, M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** je opravljalo 34 samostojnih podjetnikov (4 manj), z dejavnostjo **I Gostinstvo** se je ukvarjalo 32 podjetnikov, enako kot preteklo leto. Pomembnejši dejavnosti sta še **S Druge dejavnosti (25), H Promet in skladiščenje (18), A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo (13)**. V ostalih dejavnostih je delovalo manj kot 10 podjetnikov, v nekaterih zgolj eden.

Leta 2018 so podjetniki zaposlovali 24,5 oseb manj kot v letu 2017. Skupaj so zaposlovali 301-o osebo, kar predstavlja **14,50% vseh zaposlenih v gospodarskih subjektih** s sedežem v občini Črnomelj, ali 2,7 odstotne točke manj kot preteklo leto.

Tudi v zaposlovanju je podoben vrstni red kot pri številu subjektov. Dejavnost **F Gradbeništvo** tako zaposluje največ t. j. **83 ljudi**. Več zaposlitev kot je podjetnikov v dejavnosti (več kot en zaposlen) v povprečju dosegajo še dejavnosti **I Gostinstvo (48 zaposlenih), H Promet in skladiščenje (29 zaposlenih), A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo (20 zaposlenih)**. V ostalih dejavnostih je bilo precej manj zaposlenih kot je registriranih samostojnih podjetnikov.

Samostojni podjetniki so ustvarili **41,18 milijonov EUR prihodkov od prodaje**, kar je za 2,24 milijona EUR ali 5 odstotkov manj kot leto poprej. Prihodki od prodaje v letu 2018 samostojnih podjetnikov predstavljajo **18,1 %** od skupne prodaje gospodarskih subjektov ali 3,38 odstotne točke manj. Glede na zmanjšanje števila podjetnikov, je ostal povprečni prihodek na samostojnega podjetnika skoraj na isti ravni. Podjetniki so na tujih trgih ustvarili dobrih **5,1 mio EUR prihodkov od prodaje**, kar predstavlja 39 odstotno zmanjšanje glede na predhodno leto.

Največje **prihodke od prodaje** so ustvarili podjetniki v dejavnosti **F Gradbeništvo** - skoraj 8,44 mio EUR ali za 4 % manj, sledita **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** s 7,76 mio EUR prihodkov ali 23 % več kot leta 2017 in **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** z dobrimi 7,1 mio EUR, ki je najbolj povečala prihodke od prodaje in sicer za 13 odstotkov. Za 6 % so prihodke od prodaje povečali v **C Predelovalne dejavnosti** in so znašali skoraj 6,2 mio EUR ter v **I Gostinstvo (3,3 mio EUR)**. **H Promet in skladiščenje** je

povečalo prihodke od prodaje za 5 %. V večini drugih dejavnosti so se prihodki od prodaje zmanjšali.

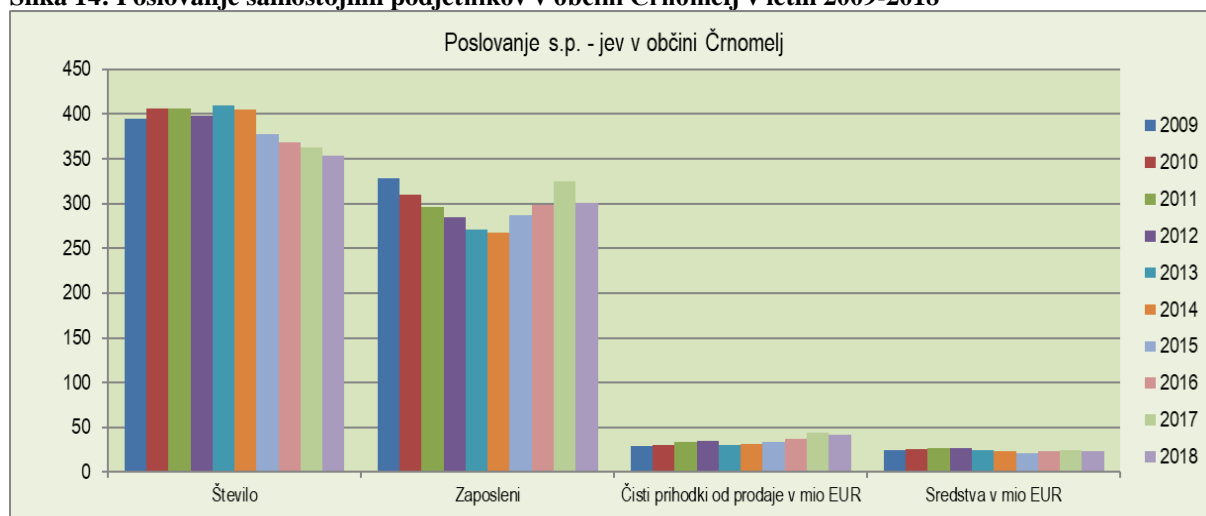
Prihodki na tujih trgih predstavljajo 12,44 % prihodkov od prodaje, kar je za 7 odstotne točke manj kot leto poprej. Izvoz samostojnih podjetnikov v celotnem izvozu gospodarskih subjektov predstavlja dobrih 6,3 % ali 5,8 odstotne točke manj.

Čez milijon prihodkov na tujih trgih (1, 66 mio EUR) so dosegli zgolj v dejavnosti **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo**. Sledijo: **F Gradbeništvo** s 0,96 mio EUR, **H Promet in skladiščenje** s 0,95 mio EUR, **C Predelovalne dejavnosti** z 0,9 mio EUR, **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** z 0,48 mio EUR in **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** z 0,61 mio EUR. Ostale dejavnosti so minimalno ali nič prispevale k prihodkom od prodaje na tujih trgih samostojnih podjetnikov.

Ob koncu leta 2018 so imeli samostojni podjetniki v občini 23,35 mio EUR **sredstev oziroma obveznosti do virov sredstev**, kar je 6 odstotkov manj kot ob koncu leta 2017. Razpolagali so s 13,3 % sredstev med vsemi gospodarskimi subjekti.

Četudi so se v gradbeni dejavnosti samostojnih podjetnikov sredstva oz. obveznosti do sredstev zmanjšala za 32 %, razpolaga ta dejavnost z največ sredstvi – skoraj 4,9 mio EUR. **C Predelovalne dejavnosti** razpolagajo s 4,88 mio EUR sredstev, enako kot preteklo leto. Sledita: **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil** (3,7 mio EUR) in **H Promet in skladiščenje**, ki skupaj razpolagajo s 3,5 mio EUR sredstev (23 % več kot preteklo leto) in so s 196.000-imi EUR na enoto najbolj opremljeni s sredstvi. Po povprečni opremljenosti na enoto sledi dejavnost **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo**, ki je sredstva povečala za 52 % in v povprečju razpolaga s 171.000 EUR na enoto. Poslovanje samostojnih podjetnikov prikazuje Slika 14.

Slika 14: Poslovanje samostojnih podjetnikov v občini Črnomelj v letih 2009-2018

Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.

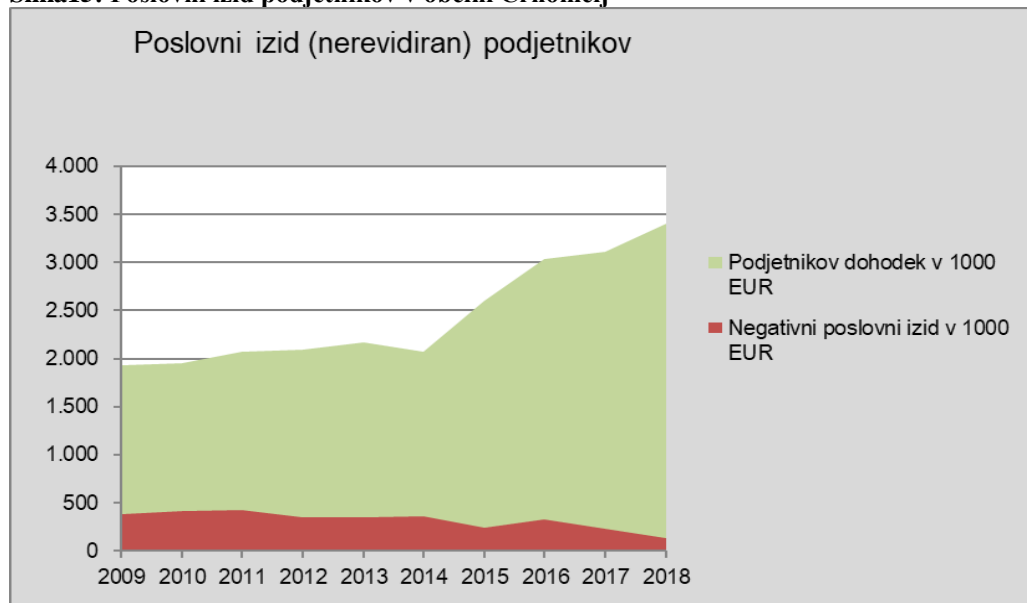
Neto dodana vrednost na zaposlenega je pri samostojnih podjetnikih znašala 34.109,7 EUR. Če izvzamemo samostojne podjetnike iz nekaterih dejavnosti v katerih deluje zgolj po en podjetnik, imajo podjetniki v dejavnosti **A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo** največjo neto dodano vrednost na zaposlenega in znaša 49.472 EUR, sledijo **G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil**, v kateri dosegajo slabih 49.130 EUR, **C Predelovalne dejavnosti** s 42.691 EUR. **J Informacijske in komunikacijske dejavnosti** s 9.131 EUR. Več kot 30 tisoč NDV na zaposlenega dosegajo še v dejavnostih **F Gradbeništvo**, **Q Zdravstvo in socialno varstvo** in **H Promet in skladiščenje**.

Povprečne plače pri podjetnikih so bile 1.078 EUR, v povprečju 216 EUR nižje kot v gospodarskih družbah in 75 EUR ali 7,4 % več kot leta 2017.

V dejavnosti **F Gradbeništvo** so imeli delavci, zaposleni pri samostojnih podjetnikih v povprečju največjo plačo in je znašala 1.166 EUR. V dejavnosti **M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** so bile najnižje in so znašale dobrih 734 EUR. Nad tisoč EUR je bila povprečna plača še v dejavnostih: C Predelovalne dejavnosti, A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil in H Promet in skladiščenje.

Pozitiven poslovni izid (podjetnikov dohodek) je imelo 314 podjetnikov. Skupaj so ustvarili 3,4 mio EUR podjetnikovega dohodka. Z negativnim poslovnim izidom je poslovalo 40 podjetnikov, ki so ustvarili 132.000 EUR negativnega izida. Neto čisti podjetnikov dohodek je bil največji v dejavnosti **F Gradbeništvo** (755 tisoč EUR), sledijo **C Predelovalne dejavnosti** (575 tisoč). Podjetnikov izid v občini Črnomelj od leta 2009 do leta 2018 prikazuje Slika 15.

Slika15: Poslovni izid podjetnikov v občini Črnomelj

Vir: AJPES, Letna poročila za 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018.